

PENCKÓFER JÁNOS

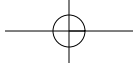
*Előttük határ, mögöttük határ,
fölöttük szelek, alattuk titok; jobbra nézni fájdalom,
balra minden olyan, akár ezer éve*

1.

senki földjén egyáltalán nem látszott, hogy senkié lett volna, hiszen ez a föld-sáv semmiben sem különbözött attól az ugyancsak szabad tenyészettől, amely alig néhány méterrel odébb vagy idebb várta a telet. Aki látni vélte, hogy a fáradt zöldben itt is, ott is van egy régen elvirított kék katáng, egy pásztortáska, cickafark vagy útilapu, vagy egy hamvában heverő gyermekláncfű – Ó, a cincom-láncom, karalánc, A méz pongyolapitypang vagy csak egyszerűen: tejesgaz, a ká-kics –, annak gondolatán, szíven az is átsuhant, Ezeknek ugyan minden mindegy, hogy e növényeknek ugyan semmit sem jelent, ha magyar, avagy ukrán ember keze nyúl feléjük azzal a szándékkal, hogy kiirtja őket, vagy azzal a reménységgel, hátha gyógyulást hoznak a beteg szerelmének, édesanyjának, a rokonának, pici gyermekének, szomszédjának. És talán nincsen igazuk? Talán-tán nem a gyengeség a legnagyobb erő? E fákat, növényeket, bokrokat tán nem a gyengeségük élte-ti, ezek tán nem úgy élnek, amint éltek mondjuk ezeregyszáz éve? Mert ezeknek ugyan mindegy volt, ha tatár lovak lába taposott végig a szárukon, ha láncotalpak darálták maguk alá őket gyökerestől. Hát ezeknek bizony mindegy volt, hogy nemrégén még cseh nyelven, aztán meg szépséges oroszul közeledett hozzájuk valaki, mert ezek a szirmok, virágok, gyökerek nemigen, ezek aligha tudnak gyűlölködni, nemigen kívánják bárki pusztulását, és aligha engedelmeskednek kisebb hatalomnak, mint maga a Nap: maga a Fény: maga a Szeretet – s ezt aligha lehetne másként mondani. És nem irigykednek, ó, nem, ezek aligha tudnak felfuvalkodottak lenni, nem, ezek a nedvek többet tudhatnak és érezhetnek abból, amit életnek nevez az ember, amit ennek mondanak az utasok, a vámosok, a határőrök, gépkocsivezetők, buszsofőrök, sőt még tán a nemes-szép tartású kutyusnál, még annál is különbet-többet sejtene, a kutyusnál, mely most is sok ezer szagokat válogat külön, a kutyusnál, mely önszántából szegődött e szolgálatba, s végzi is munkáját méltósággal, jólétére pedig nincsen semmi gondja.

A senki földjén, vagyis közvetlen előtte: a vámterületen, ha félreállítanak egy-egy kocsit, egy-egy buszt, hát akkor nagyon megáll az idő. Mögöttük csordogálfolyik a munka: ellenőrzés, útlevélkezelés, Nincs, csak a személyes holmim, azon kívül semmi, Hová lesz az út, a kutyus meg csak lapít a gazdája mellett félig le-

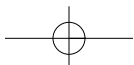
Részlet a szerző készülő regényéből.

sunyt farokkal, aztán elindul, teljes hűségében jár a kocsisorok közt, amíg a lámpa hol pirosra, hol meg zöldre játszik. De a gondolatot, édes Istenem, azt ki tudja kezelni; azt, hogy vajon mi volt itt, hogy mi lehetett annak idején ezen az átkozott vagy szent helyen, hogy vajon kik álltak ezen a helyen mondjuk ezeregyszáz éve, hogy esetleg kik gondolkodtak el sorsukon egy ilyen szerdai napon, egy ilyen esőcsapkodásos októberi, pontosabban: októbertvégi napon és koradélután – a gondolatot ki tudja kezelni? És milyen szelek jártak akkor odafönn, és fájt-e bárkinek is bármi, hogyha jobbra nézett, amerre a havasokat most is sejteni lehet, ám nem láthatta, amint most sem látni semmit, csak a messzeséget, mégis érezni: a láthatatlan mindent önmagába foglal, mindent, még a havasokat is. Hát, igen: e hegyeket még senki hite nem mozdította ki a helyükről, nem, azok az idők kezdetétől állanak, azok az idők kezdetétől támpontjai a szeleknek, viharoknak, langyos légmozgásnak, de még talán annak is, ami az almáskert fölött annyira lenyűgözte egyvalakinek a tekintetét, igen, talán még annak is.

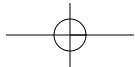
No és a nyírekben, a nyárfákban, a mogyoróbokrokban, bodzákban miféle információ van, hogy halálos pontossággal őrzik az elmúlhatatlant? Hogyan, miként, milyen tudás révén csomagolják be magukat, hogy tavasszal ott tudják folytatni, ahol ősszel abbahagyták, azaz mégsem: nem csak folytatás a tavaszuk, ó, hogy lehetne csupán annyi – az az örök kezdet egyben, és ők újra s újra megteszik ugyanazt, megmutatják tavaszukban, milyen volt a kezdet, s aztán leélik az életüket nyírként, nyárként, mogyoróbokorként, hogy a nyírek, nyárok, mogyorók örökké megmaradjanak. Hát mekkora tudás ez, milyen gyengeség-erő-hatalom ez, hogy volt és lehetett mellettük bármi: magyar–ukrán határátkelő, vagy besenyő-tanya, vagy tatár-tábor, annyira gyengék ők, olyannyira nem küzdenek, hogy már elpusztíthatatlanok. És miért fontos, hogy őrizzenek, hogy megőrizzenek, miért a megőrzés, az átörökítés, és nem a megmásulás, vagy az önfeladás, önpusztítás, miért, miért, és honnan e temérdek miért kérdés? És miért áll meg néha az idő, miért olyan elviselhetetlen, hogyha várakozni kell, ha szembesülni kell efféle, ilyen boldog gondolatokkal, miért, hogy minden véletlen most ehhez a csapathoz látszik elszegődni, s miért indult el velük ez a Szahajdák, ez a szerencsétlen flótás, aki csak a bajt hozta magával, hát ezzel a Szahajdákkal most már mindig történni fog valami?

Már ahogyan lekapta kabátját, hogy hát De itt volt, kérem, itt kell lennie ebben a zsebben, szépen egymás mellett: útlevel, a feljegyzéseim s egy térkép alaposan összehajtogatva, hátha kell, azt sose lehet tudni – hát már abban minden benne volt! Esetleg mégis ott, a csomagjában, Hogyha lenne szíves Kobály úr, a kedves Miki, ő megnézné, bár ez nem valószínű, de azért mégis, Ne haragudjanak, nem értem, ez hogy fordulhatott elő. És elnézést kért, totyogott meg kapkodott, meg markolászott, ide nyúlt meg oda nyúlt – A Miki idegeskedett! –, hogy Szilvia már nem bírta, ezt ő már nem bírta figyelni, elfordult és ingatta fejét, Hát még egy ilyen, Nem, ez nem lehet igaz, Hát ilyen nincs, Én meg is örülnék talán, ha ilyen férjem lenne. És most várjanak, most várniuk kell, és mindenki maga elé bámul, bámulja a semmit, mert itt nézni sincs mit, bámulnak, akár a birkák, ahe-

lyett, hogy lenne valaki, és döntene, kimondaná: ha így, hát akkor ennyi, elég legyen ebből – indulás. De ez a Szabadi Zsuzsa is! Láta, hogy megváltozott az arca, mikor ez a Szahajdák, Akár egy katonatiszt, úgy nekiment, aztán meg csak motyogott, csak dadogott az ülésrendről, titkos eltűnésekről, vagy miről, most már sajnálja a Szilvia, Már sajnálom, hogy nem figyeltem eléggé oda, amikor odapenderült a csoportvezető elé, és Negédeskedett vagy mi a francot csinált, tán még be is mutatkozott neki, mint egy múlt századi filmben – dohogott a szőkebarna csíkos haj alatt a lélek, és a kéz megállás nélkül turkált, hogy a kézipoggyász, az a flancos valódibőr táska majdnem szétszakadt, s már se nem látott, se nem hallott Sunyó szeme-fénye, nem is vette észre, mi történik odakinn, hogy Szahajdákkal mi van odakinn, hogy vajon miért járhat kézről kézre egy mobil, hogy mi lehet a közös ebben a körben: a Mikiben, abban a nagyon is türelmes határőrben és a Szahajdáokban. Azt meg végképp nem figyelte, ahogy pár pillanat múlva mind a hárman külön-külön úgy kezdtek el mobilozni, mintha életük, az egész életük e beszélgetéseken-intézkedéseken múlna.

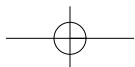
De mi kerítette be őket? Mi zárta magába, ölelte körül e maroknyi csoportot, mert hát Itt is, meg az előbb is valami történt, ez egészen bizonyos. Itt most Valami olyan van dolgunk, amit nem láthat és nem tapinthat meg az ember, nem mutathat föl, hogy Ez az: ez foglalt magába valamennyiünket, Ez az idegérzékenységből font, áttetsző és mégis megfogható háló, vagy micsoda, de hát Figyelje meg ki-ki maga, szóval: ez nem ilyen, ez a valami – Akárhogy nézzük – sehogysem anyag! Vagy mégis ezt hiszik? Mert ha most – Jöjjenek csak közelebb, és alakítson e hiányos létszámú csapatka egy tojásdad formát, az se baj, ha szabálytalanra sikeredik, ahogy a busz alakja enged –, szóval: ha most ő azt mondja, hogy Takáts-Kis Zsolt, akkor igen sokan erre a kövérkés, majmos, félig kopasz fejre, erre a szemölcsre itt, e csúnyaságra gondolnak az orrcimpája mellett, vagy esetleg arra, milyen kék szemű, hogy néha hadar, néha meg egészen élvezettel ejti ki a szavakat, vagy ha már nagyon megfigyelte valaki, akkor A gacsos: a kacszó járására fog gondolni, s azt hiszik a megfigyelők: ismerik, hogy megismerték: ez Takáts-Kis; de mégis lesz, akinek őbelőle az a láthatatlan, az az ovális, ám ugyanakkor szabálytalan valami fog megjelenni, ami körbeöleli őt, amit aurának, aureolának mondanak, s Ami a kisugárzásunkat jelöli. Egy üres, pontosabban olyan üres tojásdad és mégis szabálytalan forma ez, amiről hogyha megfeledkezik az ember, akkor bizony önmagáról, éppen hogy a teljes lényéről feledkezik meg, hiába kényeztetni: Fogja magát kényeztetni látványosabbaknál látványosabbakkal, hangzatosabbaknál hangzatosabbakkal, illatosabbaknál illatosabbakkal, ízletesebbeknél ízletesebbekkel, tapinthatóbbaknál tapinthatóbbakkal – hogy mondja ki? – megérthetőbbeknél megérthetőbbekkel –, mégis-mégis Ott marad majd valamennyiünkben valami kis hiányérzet, valami kis semmiség, ott, nagyon mélyen legbelül mégiscsak kielégítetlen marad az a pici pont, de ez a pici pont a minden. Ezen bukunk el vagy üdvözülünk, innen indul s formálódik nap nap után az a valami, ami a látványosabbaktól látványosabbakhoz, hangzatosabbaktól hangzatosabbakig, illatosabbaktól illatosabbakig, ízletesebbektől ízletesebbekig, tapinthatóbbaktól tapinthatóbbakig – hogy mondja ki? – megérthetőbbektől megérthetőbbekig vezet valamennyiünket, de – és ez az, amit mon-

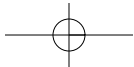

dani szeretne –, nem, Itt nem szabad megállni, mert a teljesség korántsem ezek összegéből áll, hanem, ami ezeken túl jelentkezik, ami az igazi szemünk és fülünk, orrunk, ajkaink és szánk, a bőrünk, eszünk, mindenünk –: ami ezekkel együtt érez, igen, ami mindenünkkel együtt-érez, az bizony A mi igazi lényünk, test és lélek együtt, de korántsem testünk határai között, hanem azon túl, a kisugárzott auránkban, aureolánkban, a mi szabálytalan tojásdad formánkban – hogy most így fejezze ki magát, s reméli értik mire gondol. És itt ez a Takáts-Kis Zsolt – Korsunovszki s Molnár szerint – kicsit meg is emelkedett, éppen csak egy káprázatnak hitt kis pillanatra, de akkor is fel-emelkedett. Azzal egyidőben történt, mikor nagy levegőt vett, hogy kiegészíthesse önmagát, s elmondja: a bennünk lakó pici pontot ő azt bizony nagybetűsen mondja Gyengeségnek, és ezt most is így mondja, ha halljuk, ha lehetett érezni, ő így érti a teljességet: egész-séget; itt van hát e senki földje, számára olyan ez, mint egy lefektetett, szabálytalan, élő ovális alakzat: kisugárzás, gyengeség: a magyarok országát körbeölelő valami, amely eddig még őt és az auráját, aureoláját teljesen összekuszálta, mert ő ahányszor csak hozzáért vagy áthaladt fölötte, rajta, mindegy, hogy Kelet vagy Nyugat, netán Észak, avagy Dél felé hagyta el ezt a körbekerített kis földet, őt teljesen megzavarta, szóval: úgy tekint erre a tojásdadra, micsodára, mint egy növényinek látott gyengeség-erő-hatalom érzék-kiteljesedésre, amelyen túl – ámde ehhez kapcsolódva – ott, a másik oldalon ugyancsak folytatódik A mi auránk, az aureolánk, a kiegészülésünk, és erről most itt, e senki földjén, már e várakozásban tudósít mindenkit a sajtóságos növény-gyengeség-világ. Hát ezért nézi ő a mogyoróbokrokat, gyermekláncfüvet, a nyárfákat, a bodzát vagy a kék katángot, s kéri, Így gondoljunk hát magunkra, kéri, Figyeljünk, hogy Miben folytatódhat a mi gyengeségünk, amiben Minékünk élnünk kellene, mert ez az, ami hozzásegít minket majd az üdvözülésünkhöz – Egész teremtett világunk – egyetlen élhető igazához: örök gyengeségünkhöz, igen, a gyengeséghez, hogyha értik, mire gondol.

2.

Na nem! Hát ezt a süketelést, ezt a szómenészes félrészességet, na ezt már – akármiféle Sunyó ő –, nem fogja bevenni. Amikor először indult be a pofa, még azt hitte, érdemes majd odafigyelni rá, mit beszél, de hát ez mi volt, kérdi. Hát ezek után, most mit gondoljon, kérdi, megbocsásson már, de Szíve legszebb Szalviája úgy viselkedik, tisztára olyan érzése van, mintha meghibbant volna, Már bocs, de ez van, ezt kell mondania, tisztára úgy érzi, ez valami titkos szekta, hogy ebbe őt egyszerűen behúzza, mert ez – akárhogy is nézi – Nem kirándulás, ez nem turistaút! Mert hát az rendben van, ha mondjuk Be van nyomva, vagy esetleg Simán hülye, ezért aztán így beszél, az rendben van, ha magának s annak a zenész haverjának – Szedlákovics Tamásnak vagy kinek – zagyvál össze mindent, hogyha egymásnak keverik, egymáshoz verik a szókatyvaszt, de hát ez, hogy is mondta, gyűljünk csak köréje, Alkossunk tojásdad formát, s az se számít, hogyha szabálytalanra sikeredik, hát mi a francnyavalya ez? Hát mi ez, kérdi, hát szerinte

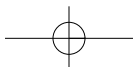

normális, aki ilyesmit forgat a fejében? Rátelepedik az egész buszra, hogyha nem szólnak neki, ez mindjárt arra is meg fogja őket kérni, nem is tudja, mire, de hát Szilvi úgy lesi ennek a lökött főszernak a szavait, mintha, hát nem is tudja, neki elborítja az agyát az ilyen salátabeszéd. Nem akarná ő bántani, de hát miféle tanár úr az ilyen? – és mondta, fújta, részletezte, ráolvasta, feltört belőle valami, és csak mondta, mondta, nem vehette, hogy is vehette volna ő észre, miképp győz a szőke-barna csíkos haj, miképpen győzi le a nő tekintete, hogyan segíti elő annak, éppen annak a győzelmét, ami ellen ez a felzúdulás elindult őbenne; ami Szíve Szalviáját már az első percben megbabonázta, ami e kirohanás nyomában halad; de azt sem figyelhette meg, hogy amint elapad a harag: elhagyják a szavai: mindjárt valami más kezdődik el ott, legbelül, igen, ott, legbelül, az énben, ott, a kicsi pontban, Melyről Takáts-Kis beszélt.

Tehát hiába volt Ez a lázas indulat. Hiába volt a szenvedélye, hiába mozgott Sunyó alatt, vele az egész ülés, mert a meggyőződésével ő sem jutott messzire, de mást sem igen érdekelt e páros civakodása, ugyanis ez az egész annak látszott, Ez bizony egy sima civódás volt, így a jobb oldali részen, szomszédságukban, a rézsút mellettük ülő Somogyiékát és a Lengyeléket lassan el is nyomta Ez a senki földjét végleg beborító délután, e senki-földje-szürkület. És nem kizárt, hogy Kovácslivi is hasonló menedéket választ, ám őt még a lelegején olyannyira magához vonta A kinti mobiljárás, mely a türelmes határőr és a Kobály Miklósunk közt zajlott, valamint a Szahajdák külön mobilozása, aki Megint mintha katonatiszt lenne, úgy pattogott, olyan határozott volt egy rövid percig, szóval: őt, a Kovácslivit mindez jobban érdekelte, úgyhogy idejekorán szépecskén átült, és egy szabad jobb oldali helyről, az Icuka háta mögötti ülésről televíziózott, igen, televíziózott, mert akár egy adást – ahogy mondják: egyenes közvetítést – ő úgy figyelte, mi történik, s egyáltalán nem bánta, hogy kimarad a barátnője életéből egynéhány húsz percre, ugyanis amit azon a magasított járdaszigeten látott, az bizony többet ért, az neki sokkal izgalmasabb volt, Mint ennek, a pórázon vergődő kis Sunyókának ez a sokadszori látszatlázadása. Sőt még a zenész-tanárnak, ennek a kifésült Liszt Ferenc-hajat viselő Szedlákovics Tamásnak a meg-megtorpanó és félhangos beszéde sem tudta lekötni, mert A némajáték, őt az sokkal jobban magához kötötte, s Leginkább a Miki tette ezt velem, aki most újabb oldaláról mutatkozott be nekem – megintcsak: akaratán kívül.

Mert az ember sosincs egyedül! Mert az ember sose higgye, hogy az arcát elrejtheti. Sose higgye, hogy kijátszotta a térfigyelő kamerát, hogy elfordult a szembejövő vagy az őt megleső szemek elől, hogy kitérhet valaha is az elől, amit most legegyszerűbb lesz csak véletlennek mondani. Hisz Kovácslivi maga se értette, hogyan vette észre Miki eddig ismeretlen vonásait, Azt a nagyon kemény elszántságot, amely egész más emberré tette ezt a talpraesett s kedves buszsofőrt. Ő ugyanis szinte visszahőkölt a felismeréstől, igen, Szinte visszatántorodtam attól a felvillanástól, amelyben a Miki nem Miki volt, hanem kelepcebe csalt vadállat, vagy micsoda, hiszen eltorzult vonásaiban nyoma sem volt annak az embernek, aki ugyan már a balesetnél is, a rendőrök előtt is változtatni tudta saját arcát,

testtartását, na de azt, hogy ilyen fokon tudja művelni ezt, hát ezt azért Nem gondoltam volna. Tán a visszapillantóban vette észre, nem emlékszik pontosan, vagy tán Ahogyan éppen szembefordult énvelem, amikor odaért, amikor odalépett és a csomagtartó ajtajára vicsorított, igen, mintha oda, pont a csomagoknak szánta volna azt, a vicsorgást, mert közben kinyitotta, vagyis felemelte azt az ajtót, igazgatott valamit, becsapta, aztán ment, haladt, sietett, hogy hát máris ott, az utastérben, ott kezdjen el rendezkedni. Igen, mintha így történt volna, de az is lehet, mindezt Én láttam csak így, ki tudja, mi a színtiszta igazság. Mindenesetre az utastérben az a rendezgetés bizonyos, azt Nagykácsi is megerősítette, ámde Ezt a visszapillantós mesét, azt mosolyogva elutasította, mondván, abban – a tükörben – Livi akkor sem láthatott volna semmit, hogyha három üléssel előrébb ül, ugyanis azt a sofőr állítja be önmagának: Nem kell hadovázni, ködösíteni, mert-hogy ő szintén látott ezt-azt.

Kovácsli számára e kicsi részlet egyszerűen mellékes volt már egy kicsit akkor is, amikor megijedtem Miktől, később meg méginkább olyan lett. Őt a Miki rendezgetése, őt igazából ez érdekelte: A szemlélő, de gondoskodásnak álcázott rendezgetés-féle sokkal jobban lekötötte a figyelmét, az a törődés, amellyel végigmustrálta az ablakzárakat vagy miket, leghátul is matatott kicsit, Ide is volt egy pillantása, oda is, hogy aztán egy hirtelen jött mozdulattal lekapjon egy kabátot a félszendergő-várakozó Tunyogi feje fölötti polcra, majd egy reklámszatyorba fordítsa olyan ügyesen és feltűnés nélkül, mintha csak az is zár- esetleg kilincsigazítás, vagy valami ilyesmi lett volna, és aztán már el is tűnjön szatyrostól meg mindenestől, azaz nem szatyrostól, nem, mert az egy pillanat: és nem volt, csak egy pillanat, és nem volt már sehhol. Igen, a Kovácslit mindez sokkal jobban érdekelte, mert már ettől, egész pontosan: ezek után már megint Miki lett a Miki, felismerhető lett újra, meg hát ez az akció, hogy volt és nincs szatyor, neki pont ez keltette fel a figyelmét, hogy van a buszon egy igazán fura figura, egy egészen különös ember. Igen, ő csak ekkor vette észre azt az alakot, akit ő addig egyáltalán nem, de azután se igen tudott megfigyelni, szemmel tartani, Mert egyszerűen olyan sima, jelentéktelen volt, olyan természetes, illékony, akár a levegő. Pedig ha ezen a buszon valami különösképp felébredhetett volna az utasok figyelmét, hát akkor az bizonyára éppen az a valami lett volna, ami ehhez az emberhez, vagyis az ő üléséhez kapcsolódott –: az a szabálytalan-szokatlan kabin, amelynek Megjegyezhetetlen arcú lakója volt ez a Megjegyezhetetlen nevű utas, ez a Miklós József János.

Az ő helye – Cseri szemében – olyan volt, Akár egy második sofőrülés vagy micsoda, amely egy emeletes pultszerűségből állt, két kis keskeny csíkból, amin különféle kapcsolók, kijelzők voltak elhelyezve. Ez egy kétülésnyi kabin volt, egy előlről is hátulról is üvegfallal leválasztott kuckó, olyanformán, mint az Inter-City-vonatokon a dohányzó – amíg volt dohányzó – részleg, s ez a Második sofőr, ő mindig kapcsolgatott ezen a bizonyos pulton, amiközben Fülhallgatózott meg CD-eket cserélt, meg néha felállt, s megigazított valamit Itt meg ott, az ülések fölött, de mindezeknek célját, hasznosságát először csupán a szürkületben vet-

ték észre, Mikor már a fényerő-szabályozásról meg a színesfény-szolgáltatásról tudomást szereztünk. No meg főként arról, hogy hát Ez egy kísérleti busz is egyben, Csak a cég szolgáltatása, hogy ezen elég sok extra-próbálkozás van, és meglehet, hogy éppen ennek az útnak a tapasztalatai nyomán kerülnek majd szériagyártásba, Mint például ez a lehúzható zsalufal, amely egészen kiváló találmány – magyarázta Ez a fura muksó –, hiszen, aki szeretne már kicsit magára maradni, elkülönülni, akiknek Sutyorékolhatnékjuk támad egymással, akkor Itt van ez, nevezzük oldalfalnak, itt meg az elülső, itt meg ez a hátulsó zsalurekesz, és máris kész a magán-kuckó. Zene meg a hangulatvilágítás, az tőlem, Miklós József Jánostól, hát kell ennél több, kell-e nagyobb kényelem erre az útra, kérdezi – és Kovácslivi ekkor nézett csak körül. Ő ekkor látta meg, miféle busz a Magyar Nova Futura, s miféle buszkísérő kalauz egy ilyen ember, akire, hát, szó szerint igaz, hogy lehetetlen odafigyelni, mert olyan, hogy csak alig-alig, valóban csak alig-alig tartózkodik ott, Ahol beszél. S akkor még a fejük fölötti dologról, arról a kis félfalról nem is szólt, arról a fél-álmennyezetéről, melyből elő lehet húzni, egy kis tolóajtócska mögül Csak hopp, és kijebb, egész egyszerűen kijebb lehet venni, s dőlésszögre, távolságra pontosan be lehet állítani ezt a mozgó képernyőt, amelyen megtekinthetők a legkülönbözőbb fotók, a digitális felvételek végtelenül hosszú sora, sőt még kisebb mozgófilmeket is képes közvetíteni, Mindössze az a bökkenő, hogy jelenleg csak innen, jelenleg csak ebből a kabinból lehet irányítani, és egyszerre mindössze három sorozatot képes ez a rendszer levetíteni – egyszóval, van itt minden, hogy A jónép szórakozzon, hogy a jónép tényleg éljen, szórakozza már ki magát rendesen, ha elindult, ha felkerekedett egy ilyen útra.

3.

Így látta meg Kovácslivi, amit addig nem vett észre. Úgy látszik, hiába nézett ő körül, a beszállás után hiába pásztázta végig tekintetével ezt az egész utasteret, mindhiába járt ő erre, akkor is például, mikor Lengyel néni, Aranka megkérte, szóljon már a kis unokának, a Ferinek, hogy kicsit csendesebben, szóval: ő semmit se látott, még ezen a kabinon sem akadt fenn, nemhogy az apróságokon, az apró, piciny műtűrökön, amelyeket később elég sokan – Nyugodtan mondhatjuk – megszerettek. Mert ha fölnyúltak, csak annyit kellett tenniük, hogy fölnyúlnak az álmennyezetig, a tolóajtócska mögötti mozdítható képernyőhöz, s Bepötyögtetni, hogy mondjuk J-3; 2, 5; aztán megint valamit: egy vagy két betűt, az S-t, a B-t, a Z-t, vagy P-t és így tovább – hét szín, hét betű –, és aztán máris színpompázhattak, nyugodtan színpompázhattak a jobb oldali hármasszékpáron ülők, mondjuk egy sárga-barna színpompában, s közben újraélhették, miféle helyeken, hogy merre jártak ők a maguk mögött hagyott napokon – no, persze, mindezekhez előbb még a zsalufalakat is hasznos volt lehúzni, ám ez éppen olyan semmiség, akár a bepötyögtetés. Egyszóval: mindez feltűnhetett volna neki is és bárki másnak, avagy valamennyiüknek egyszerre, és mégsem ez történt; még akkor

sem kötötte le a Lívia figyelmét, hogy a Hirtelen jött barátkozás közben Mindezekre ráismertetett a hármias nevű ember, mert a volt-nincs szatyor sokkal jobban, őt bizony akkor az sokkal jobban érdekelte. Ennél a kabinnál tűnt el, úgy látta, hogy Kobály Miklós ide villámította be – Akkor ez a szó jutott eszembe, de hogy honnan, nem tudom! –, mert megvillant, és éppen itt villant meg utoljára az a szatyor, s aztán már a sofőr keze üres volt, és ment, haladt, sietett vissza oda, ahol úgy várta őt az a türelmes határőr, no meg az a szegény, Szegény Szahajdánkunk.

Csak még egy kicsit megvárakoztatta őket, mert a pakolászás – úgy látszik – az mindig fontosabb. Mikor kívülrre került, hát megint felnyitott egy ajtót, és egy kissé újra átrendezte azt a csomagtartóteret, hogy aztán egy jókora táskával tűnjön fel, s azon egy ilyen felirattal: D'ont touche me look! És Kovácslivi, mikor észrevette, hogy e táska legtetetején, hogy a nyitott táska legtetetején ott van az a szatyor, mely az imént tűnt el a Miki kezéből, melyet épp az imént villámított félre a kíváncsi szemek elől a sofőr, de ott, az utastérben, nos, Hát, hogy fejezzem ki magam: én elámultam, és az ámulatban teljesen felébredt a nyomozó – eddig számára is ismeretlen – ösztöne. Az a szerencsétlen Szahajdák meg bámult, az csak bámulta a táskáját, és amikor már megkérdezte volna, hogy Ebben a szatyorban, hát Ebben mi van, mert hogy Ez itt nem az én micsodám – Ezt mutatta tisztára az arca! –, hogy ott idegen cuccokat lát, akkor már Miki nyújtotta is, odanyújtotta kezét, hogy itt a búcsú perce. Úgyhogy D'ont touche me look! ide vagy oda, meg hát a félszeg mutogatása a táskájára senkit sem érdekelt, ugyanis Szabadi Zsuzsa szintén ekkor ért oda, és meglehetősen erélyes, széles kézmozdulatokkal magyarázni kezdett valamit. De nem támadás volt ez, hanem inkább valamilyen női beszéd szabadságban megengedhető kis unszolás, meg csipkelődés, az, ami a férfiakból leggyakrabban tényleg cselekvést vált ki, meg persze némi fogak közötti sziszegést, érthetetlen mormogást, hogy Jól van már, na, Jól van, minden rendben van, Megyünk már, megyünk, na, mehetünk, Hagyd már ezt a rempelést, hát ne legyél boszorkány, hogyha asszony vagy, Megyünk, na, megyünk már, megyünk. Így aztán, valóban úgy közvetített a Livi magán-televíziója, Magyar Nova Futuránk közepső, jó hatalmas üvege, Mintha csak tényleg egy feleség pirított volna rá tétova és teszetosza férjűrára: úgy viselkedett a Miki, s Kovácslivi ámult-bámult: Hát ez nem lehet igaz. Az előbb Szabadi még nem volt valamibe beavatva, most pedig már tiszta feleség, a Miki még az előbb vadállat, egy vicsorító, kelepcebe fogott állat, most meg tiszta nyuszika, vagy mi a csuda, hát ezek titokban összetartoznának, mi van itt?

Kurta-furcsa, zavart volt tehát a búcsúzás, ám ez a buszban elbágyadtak előtt határozottsággá lett: Miki még abban a szent minutumban tudtul adta mindenkinek: Most már tényleg indulás, és Szabadi meg tódította: Ébresztő, Na, most már tényleg indulás! Mert most már ők valóban nem várnak tovább, mert nem várhatnak, s különben is, a rendőrök hogyha megérkeznek, elkezdik a kérdezőtetést, hogy most akkor ez a szerencsétlen Szahajdák, ez mit keresett ott, az almáskertben, miért ment be a sűrűbe, hogyan veszíthette el az útlevelét, mi minden van a zsebében, kabátjában, abban, amelyet egy fára felakasztva találtak meg, hogy mi-

féle térképpel szerelte fel magát az útra, kit ismer a balesetet elszenvedett utasok közül, és így tovább, és így tovább, Ki tudja, mi lesz, és ki tudja, meddig tarthat mindez! Különben meg Bizonyára észrevették, milyen bizonytalan, milyen csetlő-botló az az ember, ki tudná azt megmondani, meddig tart, míg tisztázódik minden, s Itt a sürvedés is, igen, lassan beesteledik, no, most már tényleg sietniük kellene! Ja, még egy lényeges dolog: Ne hogy már cserbenhagyásnak vegye ezt valaki, ez nem cserbenhagyás, ez nem az, még ha úgy is látszik – mondta Miki, és már vissza is huppant az ülésére. Ezzel egyszerre indult be újra az a motorduruzsolás, hogy aztán Szabadi Zsuzsa szókíséretében szép lassacskán beálljanak az ukránok vámterületére, és ott alig győzzék ámulattal, mert a határőr, de még a vámos is magyarul, igen: tisztán magyarul szólott hozzájuk, ráadásul olyan előzékenyen, hogy ez mindenkit elkápráztatott. Később voltak, akik bevallották, hogy ők szégyelltek magukat – Majd' a föld alá süllyedtem szégyenemben –, mert hát, mire számítottak, maguk se tudják már. Talán arra, hogy Itt, ezek kutyafejűek, mint amilyenekkel a János vitéz találkozott nagy vándorlásában, szóval: nem is tudják, mit képzettek, s honnan vették azt a képzetet. Alig győzték köszönömökkel meg mosolyokkal eltüntetni szégyenüket, ne gyanakodjanak már a szép magyar szavakkal közeledő ukrán egyenruhások, hogy milyen elvámolni való előítéletet hoztak ők magukkal, Miközben Európa földrajzi közepe felé vettük az irányt, miközben Szép csendesesen átszeljük a határt, átjutunk a saját auránkba – hogyha hinni lehet Takáts-Kisünk majmos ábrázatának – vagy inkább: betegesen fel-feltörő beszédének.

Aztán meg újra hirtelen a leállás, és abban egy szokatlan elárvulásérzés. Olyanféle, nem is apró jelekben, hogy Krisztina, az elmúlt órák ötök Krisztinája visszatért, de inkább: odahúzódott a nagyszüleikhez, a Somogyi-papához, az ő Kálmánmanójához, így aztán Icuka átpakolózott Eleonóra mellé. De így tett Skirecki Margit leánya is, az Ivett: visszabotorkált az anyja mellé, oda, a negyedik, bal oldali negyedik ülésre; s így tett Bernadett, Tunyogi Albert unokája, csak most mind a ketten, ők most mind a ketten egy üléssel előrébb – Dehogyan egygel: Szahajdák már nem volt: kettővel előrébb jöttünk –, szóval: előrébb kerültek. És Nagyáki szintén elősorfordált, a Sunyónak becézett szerelmes bátyjához kicsit közelebb, a bal oldali harmadik ülésre, így aztán a két testvér között, a Sándor és az Ákos közt már csupán Dodi s Kovácslivi ült. És úgy látszik, hogy nem tehetett mást az ötök vezére se, őt is, Csernyákit is visszahúzta valami, oda, előre, Nagy Ákoshoz, oda, hová ő is berendezkedett a beszállás után, hogy maga mellett, jobb oldalon, rézsut ugyan, ámde maga mellett tudja Nagyiékat, Lengyel-nagyiékat, Hogy Aranka s Misó nyugodtabb legyen, ahogy azt később magyarázta. De a telefonálások mindezeknél sokkal jobban árulkodtak. Most akadt a legtöbbjüknek egy-két elfelejtett ügye, valamiért aggódni kezdtek az otthon hagyott szeretteikért, de játszották az agyukat, amint azt Korsunovszki Valentin is mondta, hogy hát Ki kell használni a térerőt, ez itt a legutolsó lehetőség, hogy még hazai tarifán szóljanak egymással, Mert aztán már nemzetközi árra állnak át a mobilok, és az meg sokkal drágább, mint a jó kis hazai, az itthoni, vagyis az otthoni. És ez a mobilo-

zás, ez a gombnyomogató kedély fordult el lassacskán a toloajtócskák mögötti képernyők felé, hogy felfedezzék azokat, s aztán már senkinek se maradjon emléke, kitől, mikor látta meg, vagy ki mutatta meg nekik, hogy mit, hogyan, de nem is ez a fontos. Hanem az, hogy egyszercsak Szilviát már a Mozikabin – így nevezte Szilvia, hogy mozikabin – előtt láthatta, aki figyelte, láthatta, amint mosolyog, kérdez: tárgyal, amint érvel – kezében a sárga kamerával meg egy ugyanolyan sárga színű digitális géppel –, és aztán a képernyőkön Mindjárt megjelent Egy érdekes fotó, amelynek Ekkor címe nem volt még, az első pillanatban Nem adtunk még neki címet, hiszen ekkor Ahányan csak voltunk, annyiféle-képpen láttuk. Merthogy volt azon Egy kevés almáskert, a furcsa úrbéli tájat idéző almafák, a lefelé, a föld felé lenyúló ágaikkal, s volt azon Egy kevés Karambol is, de valahogy mégsem Ez az úrbéli hangulat, s nem is a Zsiguli, Audi vagy Peugeot Boxer vonzotta az ember szemét, hanem valami egyéb. Csak nézték-nézték, Bámultuk az egész fényképet uraló eget, nézték először a semmit, aztán pedig észrevettek valamit, de mindhiába kérdezték egymást, Mi a csuda az a valami az égen, senki sem tudta a választ. Szilviát magát is, állítólag őt is hirtelen találta meg Egy nagyon furcsa felismerés, melyről először csak sugdosni kezdett a saját társaságában, de aztán Kovácslivi s Dodi unszolására mégiscsak elkérte a Csoportvezetőnkől: Szabadi Zsuzsától a busz mikrofonját, s elmondta a véleményét, Miféle egy Madárlábnyom lehet az, amit a képen látunk, amelyet e fénykép mutat, de amit az almáskertnél, élőben még senki sem vett észre. Három hosszabb csík, ha lehet azt mondani: felfelé, valami legyezőszerűen széttartó felhő- vagy fénycsomósodás, s az ehhez kapcsolódó negyedik, a lefelé, s egy kissé oldalra elhajló negyedik Karom Tisztára olyan volt, mint az a réges-régi gyerekkori emléke a Kupolajáró Madárról, arról a bizonyos égenjáró, egeken lépkedő óriásmadárról, amely állítólag Sosem azért hagyja lábnyomát az égen, sosem azért lép bele a felhő- és a fénymezőbe, hogy valaki féljen tőle, hanem éppen ellenkezőleg: ha van még olyan ember, aki fél a semmitől, az ürességtől, aki fél, hogy mindörökre elnyeli az úr, a semmi, hogyha azt hinné valaki, mindörökre magányosságra és rokotalanságra ítélte őt ez a létezés, hát tudja: Sosincszen egyedül: csak keresse meg a lábnyomot az égen, lássa meg, mit nem is olyan könnyű észrevenni. Ámde Szilvia kis magyarázata a fényképéhez Egyáltalán nem nyugtatta meg e társaságot, Egyáltalán nem örültünk ennek a felismerésnek, sokak szerint jobb volt addig, amíg senki sem látott az égen semmit, úgyhogy kikapcsolták sorra képernyőiket, és úgy tettek, mintha az almás felett pár órája semmi se lett volna, mintha minden rendben lenne, mintha senki sem tartana semmitől, pedig hát Féltünk, nemhogy megnyugodtunk volna ettől, hanem éppen ellenkezőleg: ők félni kezdtek, Kiszolgáltattak lettünk, nincs mit szégyellni, ha bevallják, igenis féltek, ők ekkor valahogy valamitől, valamilyen érthetetlen okból – tényleg félni kezdtek.

(Folytatjuk)